

Huvudman

Flens kommun
flenskommun@flen.se

Beslut

Datum 2025-05-15

Dnr SI 2024:8194

Sida 1 (34)

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskolan Stenhammarskolan i Flens kommun

Beslutet i korthet

Skolinspektionens tillsyn av Stenhammarskolan visar att det finns brister i flera centrala delar av verksamheten som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Det handlar om brister avseende; att undervisning ska bedrivas av behöriga och legitimerade lärare, att undervisning ska bedrivas under ledning av lärare, att ge studiehandledning på modersmålet, att upprätta individuella studieplaner för nyanlända elever och att utreda elevers upprepade eller längre frånvaro. Vidare handlar det om brister i stödprocessen med att ge extra anpassningar till elever i behov av det samt att anmäla, utreda, utarbeta åtgärdsprogram samt ta beslut om stödinsatser för elever i behov av särskilt stöd. Många av de brister som framkommit har tidigare konstaterats vid verksamheten vid Stenhammarskolan och en del av bristerna har pågått under lång tid.

Skolinspektioner bedömer att bristerna är så pass allvarliga att föreläggandet ska förenas med vite och att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Flens kommun att vid vite av 1 500 000 kronor senast **den 14 november 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare, undervisning bedrivs under ledning av lärare, studieledning på modersmålet, individuella studieplaner för nyanlända elever, frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen bedömer att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande.

Om Flens kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet. Därutöver kommer frågan om det finns skäl att besluta om verksamhetsförbud eller att staten,

på kommunens bekostnad, ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse (statliga åtgärder för rättelse), att aktualiseras. Att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande innebär även att verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse kan bli aktuellt trots att föreläggandet följts om det uppstår nya allvarliga brister i verksamheten inom två år från detta föreläggande (26 kap. 16 a och b samt 17 §§ skollagen).

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Flens kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Det gäller bland annat undervisningen i ämnena svenska, engelska, matematik, teknik och de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena i låg- och mellanstadiet samt i de naturorienterade ämnena i högstadiet. Rektorn ska se till att organiseringen av elevernas utbildning **från och med läsåret 25/26** utgår från skollagens krav att undervisningen ska bedrivas av lärare med legitimation och behörighet. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

2. Se till att undervisningen i skolans särskilda undervisningsgrupp och undervisningen som ges enskilt **från och med läsåret 25/26** bedrivs under ledning av den eller de lärare som ansvarar för undervisningen. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över vilka lärare som bedriver respektive ansvarar för undervisningen, som ges i särskild undervisningsgrupp och undervisning som ges enskilt, för respektive elev och i respektive ämne. (1 kap. 3 §, 2 kap. 15 och § skollagen och 5 kap. 2 § skolförordningen [2011:185])

Studiehandledning på modersmålet

3. Se till att elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov i språken polska och kurdiska. Huvudmannen ska i samband med

redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en sammanställning över behovet av studiehjälper på modersmål vid skolenheten. Sammanställningen ska visa i vilka språk det finns behov av, hur många elever som har behovet i dessa språk samt hur behovet tillgodoses. (3 kap. 12 i § skollagen och 5 kap. 4 § skolförordningen)

Individuella studieplaner för nyanlända elever

4. Se till att upprätta individuella studieplaner för de nyanlända elever som tagits emot inom skolväsendet i högstadiet. Studieplanerna ska vara långsiktiga och beskriva hur eleverna ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevernas mål. De ska även innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. En förteckning över samtliga individuella studieplaner på skolan samt, om det finns, tre oidentifierade individuella studieplaner ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 12 a och g §§ skollagen)

Frånvaro

5. Rektorn ska, beträffande de elever som har upprepade eller längre frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med eleven, elevens vårdnadshavare samt elevhälsan. I det fall utredningarna visar att specifika åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med elevernas frånvaro ska dessa åtgärder också genomföras. Rektorn ska i en förteckning dokumentera vilka elever som under perioden **den 15 maj 2025 till och med den 7 november 2025** bedömts ha upprepade eller längre frånvaro och vilket datum en utredning om orsakerna till frånvaron har inletts för respektive elev. Om utredningar bedöms som obehövliga och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Förteckningen, samt tre oidentifierade utredningar som färdigställts senast **den 7 november 2025**, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)
6. Se till att rektorn, när en utredning om en elevs frånvaro har inletts, snarast anmäler frånvaron till huvudmannen. För varje elev som en frånvaroutredning har inletts enligt åtgärd 5 ska rektorn dokumentera när och hur detta anmälts till huvudmannen. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Extra anpassningar och särskilt stöd

7. Rektorn ska genomföra en uppföljning och analys av lärarnas och elevhälsans arbete med extra anpassningar och tillgången till utrustning och material som behövs för arbetet med extra anpassningar. Huvudmannen ska i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med rektorns redogörelse för uppföljningen, analysen och eventuella beslut om åtgärder. (3 kap. 5 § och 4 kap. 3–4 §§ skollagen; bilaga till förordningen [SKOLFS 2010:37, nedan Lgr 22] om läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar)
8. Se till att elever i behov av extra anpassningar ges sådant stöd. Rektorn ska följa upp och dokumentera vilka elever som lärarna bedömer vara i behov av extra anpassningar samt följa upp att de eleverna ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 5 § skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar)
9. Se till att vid minst ett tillfälle **innan starten av läsåret 25/26** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen)
10. Se till att rektorn **innan starten av läsåret 25/26**, tillsammans med samtliga lärare identifierar, dokumenterar och anmäler elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte komma att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
11. Rektorn ska, för varje anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn – eller som redan har inkommit men där utredning inte har påbörjats – se till att respektive elevs behov av särskilt stöd utreds. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som har inkommit till rektorn **till och med den 7 november 2025** och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till

Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

12. Se till att rektorn, eller den rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje utredning om behov av särskilt stöd som avslutas före **den 7 november 2025** fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. I varje utarbetat åtgärdsprogram ska elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Rektorn ska dokumentera hur många åtgärdsprogram som beslutats samt hur många beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 och 9–10 §§ och 29 kap. 10 § skollagen)
13. Se till att rektorn fattar beslut om särskild undervisningsgrupp och beslut om enskild undervisning i enlighet med författningarnas krav i de fall dessa särskilda stödåtgärder används. Rektorn ska i en förteckning dokumentera hur många beslut om enskild undervisning och särskild undervisningsgrupp som är fattade under perioden **den 15 maj 2025 till och med den 7 november 2025**. Förteckningen, samt tre avidentifierade beslut om särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning som rektorn fattat under den angivna perioden, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 11 § och 29 kap. 10 § skollagen)
14. Se till att det i samtliga beslut om anpassad studiegång framgår de avvikelser som görs från den timplan, de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen samt motiveringen för dessa avvikelser. Se till att samtliga beslut om anpassad studiegång fattas och motiveras utifrån varje enskild elevs individuella behov. Rektorn ska i en förteckning dokumentera hur många beslut om anpassad studiegång som meddelas under perioden **den 15 maj 2025 till och med den 7 november 2025**. Förteckningen, samt tre avidentifierade beslut om anpassad studiegång som rektorn meddelat under den angivna perioden, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 12 § och 29 kap. 10 § skollagen)
15. Se till att särskilt stöd ges i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram samt att samtliga åtgärdsprogram följs upp och utvärderas i enlighet med vad som framgår av åtgärdsprogrammen. Utvärderingarna ska resultera i ställningstaganden om respektive åtgärdsprogram behöver förändras och/eller om det ska fortsätta gälla. Rektorn ska dokumentera vilka åtgärdsprogram som har följts upp och utvärderats under perioden **den 15 maj 2025 till**

och med den 7 november 2025 och om det resulterat i ett nytt åtgärdsprogram eller ett beslut om att inte utarbeta ett nytt åtgärdsprogram. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § och 29 kap. 10 § skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2024:8194) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Tidigare tillsynsbeslut

Skolinspektionen genomförde under hösten 2022 två tillsyner av Stenhammarskolan i Flens kommun. Skolan var vid den tidpunkten uppdelad på tre skolenheter för grundskola; en skolenhet för förskoleklass och årskurs 1–3, en skolenhet för årskurs 4–6 och en skolenhet för årskurs 7–9. Den ena tillsynen avsåg skolenheten för årskurs 4–6 (SI 2022:8541) och den andra tillsynen avsåg skolenheten för årskurs 7–9 (SI 2022:8539).

Tillsynen av skolenheten för årskurs 4–6 (SI 2022:8541) omfattade bestämmelser gällande undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd samt stöd till nyanlända elever, bedömning och betygssättning och skolans arbete med att skapa trygghet och studiero samt frånvaro. Skolinspektionen beslutade den 10 februari 2023 att förelägga Flens kommun att avhjälpa brister avseende undervisning under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, att undervisningen följer och omfattar aktuellt ämnes syfte och centrala innehåll, extra studietid, särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, betyg och bedömning samt frånvaro. I beslutet fick Flens kommun även en anmärkning avseende brist rörande avsaknad av skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Tillsynen av skolenheten för årskurs 7–9 (SI 2022:8539) omfattade bestämmelser gällande undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, stöd till nyanlända elever, skolans arbete med att skapa trygghet och studiero samt grundläggande förutsättningar för skolenheten. Skolinspektionen beslutade den 28 mars 2023 att förelägga Flens kommun

att avhjälpa brister avseende extra anpassningar, särskilt stöd, stöd till nyanlända elever samt skolans arbete med att skapa trygghet och studiero.

En tid efter att ovannämnda tillsynsbeslut fattats genomfördes en omorganisering där Stenhammarskolans tre skolenheter sammanslogs till en skolenhet. Den nya skolenheten avsåg grundskola från förskoleklass upp till och med årskurs 9.

Flens kommun inkom den 19 maj samt den 18 augusti 2023 med redovisningar av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandena och anmärkningen från tillsynsbesluten. Flens kommun inkom, efter begäran från Skolinspektionen, även med kompletterande redovisningar den 4 och 21 augusti 2023 samt den 6 oktober 2023. Skolinspektionen genomförde därefter ett uppföljande tillsynsbesök på Stenhammarskolan. Skolinspektionen beslutade i ett uppföljningsbeslut den 14 november 2023 (SI 2022:8539, 2022:8541) att förelägga Flens kommun att senast den 23 februari 2024 avhjälpa brister avseende undervisning av behöriga och legitimerade lärare, extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet samt frånvaro.

Den 11 juni 2024 beslutade Skolinspektionen (SI 2022:8539, 2022:8541) att avskriva de aktuella tillsynsärendena gällande Stenhammarskolan i Flens kommun med motiveringen att Skolinspektionen planerade att nästkommande läsår inleda en ny tillsyn av Stenhammarskolan i Flens kommun.

Nu aktuell tillsyn

Skolinspektionen har våren 2025 utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys inlett en tillsyn av Stenhammarskolan i Flens kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Stenhammarskolan följer gällande bestämmelser om att undervisning ska bedrivas under ledning av lärare, elever ska ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare, studieledning på modersmålet, individuella studieplaner för nyanlända elever, frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genom lektionsobservationer mellan den 25 februari och den 27 februari 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat en förteckning över den undervisande personalens utbildning/lärolegitimationer samt behörigheter, lista över nyanlända elever som tagits emot inom skolväsendet i högstadiet, statistik över frånvaro för läsåret 23/24 och höstterminen 2024, åtgärdsprogram och beslut om särskilda stödinsatser. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickad lärarförteckning och klassscheman framgår bland annat att två klasser i årskurs 3 undervisas av obehöriga lärare i samtliga ämnen, utom idrott- och hälsa. Detta trots att det finns lärare på skolan som har behörighet i de ämnena och som inte fullt ut bedriver undervisning utifrån sina behörigheter då de, på grund av att undervisningen organiseras utifrån ett klasslärarsystem, är schemalagda att undervisa i ämnen som de inte är behöriga i. Det framgår även att det finns en förskolelärare som undervisar i ämnena svenska, matematik, teknik och de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena i en klass i årskurs 4 som hen inte har behörighet i. Detta trots att det finns en grundskolelärare med rätt behörighet i flera av dessa ämnen. Den behöriga grundskoleläraren undervisar i stället fullt ut i förskoleklass. På samma sätt framgår av lärarförteckningen att undervisningen i bland annat ämnena svenska, engelska, matematik, de samhällsorienterade och naturorienterade ämnena i flera klasser på låg- och mellanstadiet bedrivs av obehöriga lärare, trots att behöriga lärare i dessa ämnen finns på skolan som inte fullt ut undervisar utifrån sina behörigheter. I flera klasser på högstadiet bedrivs undervisning i naturorienterade ämnen av obehöriga lärare trots att behöriga lärare i dessa ämnen finns på skolan.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att tjänstefördelningen i förskoleklass och årskurs 1–5 utgår från ett så kallat klasslärarsystem, vilket innebär att en lärare bedriver nästan all undervisning i en klass utan beaktande av vilka ämnen lärarna faktiskt är behöriga i. Vidare framgår att anledningen till den nuvarande tjänstefördelningen är att lärarna önskar att ha det så och att skolan av tradition har tillämpat ett klasslärarsystem samt att detta anses gagna elevernas trygghet. Av intervju med lärare framgår att ytterligare en orsak till klasslärarsystemet är att det underlättar schemalaggningsen. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår vidare att tjänstefördelningen i högstadiet främst baseras på lärarnas behörigheter men även på lärares önskemål om vilka ämnen de vill respektive inte vill undervisa i. Enligt rektorn och lärarna skulle en större andel av undervisningen kunna bedrivas av behöriga förskolelärare och lärare om tjänstefördelningen baserades på behörighet.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i 2 kap 18 § första stycket skollagen får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Flens kommun brister i att erbjuda eleverna på Stenhammarskolan en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Av utredningen framgår att undervisningen på Stenhammarskolan utgår från ett klasslärarsystem och inte organiseras utifrån lärarnas behörighet. Det gäller huvudsakligen undervisningen i förskoleklass upp till årskurs 5 men även i vissa ämnen på högstadiet. Utifrån vad som framkommit i utredningen framgår att undervisningen i större utsträckning skulle kunna bedrivas av behöriga lärare i förskoleklass, i ämnena svenska, engelska, matematik, teknik och de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena i låg- och

mellanstadiet samt i de naturorienterande ämnena i högstadiet, om undervisningen organiserades utifrån lärarnas legitimation och behörighet. Skollagen ställer långtgående krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare och att detta ska vara utgångspunkten för hur undervisningen ska organiseras. Möjligheterna att frångå detta krav är tämligen begränsade och det finns inte utrymme att frångå skollagens krav i denna del för att tillmötesgå lärares önskemål, underlätta schemaläggning eller på grund av generella påståenden om att klasslärarsystem främjar tryggheten för eleverna. Stenhammarskolan lever därför inte upp till författningarnas krav i denna del.

Redan vid Skolinspektionens tidigare beslut kring Stenhammarskolan (beslut den 10 februari 2023 och uppföljningsbeslut den 14 november 2023) konstaterades brister i skolans arbete med att se till att undervisning bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Att det fortfarande föreligger brister i detta område är allvarligt.

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Undervisning i särskild undervisningsgrupp

Av informationsinhämtningen framgår att det på skolan finns en särskild undervisningsgrupp kallad "Lilla gruppen" som bemannas av en elevhandledare på heltid. Av personalförteckningen och av intervju med rektorn framgår att elevhandledaren inte ansvarar för undervisningen i något ämne i någon årskurs på skolan utan har till uppgift att ge stödundervisning och finnas som en trygghet för eleverna i den särskilda undervisningsgruppen.

Av intervju med rektorn framgår att elevhandledaren inte är ansvarig lärare för elevernas undervisning utan det är ämneslärarna enligt elevernas ordinarie klassschema som har det övergripande ansvaret för undervisningen och som bestämmer vad eleverna ska ägna sig åt under lektionstid. Enligt rektorn gäller det inte bara för de elever som har enstaka lektioner i den särskilda undervisningsgruppen utan även för de elever som har all sin skoltid förlagd där. Enligt rektorn kommer det olika ämneslärare till den särskilda undervisningsgruppen enligt ett bestämt schema och undervisar i olika ämnen.

Av intervju med lärare framgår att de elever som endast har enstaka lektioner i den särskilda undervisningsgruppen har med sig uppgifter i skolans digitala lärplattform från sin ordinarie lärare som eleverna ska ägna sig åt under lektionstiden. Elevhandledaren hjälper de eleverna att starta i gång med sina uppgifter och stöttar eleverna under arbetets gång.

Av intervju med lärare framgår dock att för de elever som har all sin undervisningstid i den särskilda undervisningsgruppen är det inte elevens ämneslärare enligt klassschemat utan elevhandledaren som på eget initiativ planerar och genomför undervisningen. De ordinarie ämneslärarna besöker aldrig eleverna för att bedriva undervisning. Elevhandledaren har inte heller tillgång till elevernas ordinarie ämneslärares planeringar för undervisning. Elevhandledaren planerar och genomför därför undervisningen utifrån sitt eget omdöme och tar fram material och försöker anpassa undervisningen utifrån vilka kunskaper eleverna har. Elevhandledaren dokumenterar och sparar allt eleverna gör för att kunna förmedla detta till elevens ansvariga tillika betygssättande ordinarie ämneslärare, i samband med betygssättning.

Under samtal med elevhandledaren i samband med en lektionsobservation i den särskilda undervisningsgruppen framgår att beträffande en elev som har all sin schemalagda tid i den särskilda undervisningsgruppen vet elevhandledaren överhuvudtaget inte vilken lärare som är ansvarig lärare för eleven i de samhällsorienterade ämnena. Elevhandledaren har ingen kontakt med någon lärare beträffande undervisning för eleven i de ämnena. Elevhandledaren har därför självmant tagit sig an uppgiften att planera och genomföra undervisning för eleven och bedöma elevens kunskaper. Den läraren som är ansvarig lärare enligt elevens klassschema har aldrig besökt eleven eller verksamheten i den särskilda undervisningsgruppen. Elevhandledaren har aldrig träffat den läraren för att planera elevens undervisning. Elevhandledarens undervisning för eleven i de samhällsorienterade ämnena utgår inte från den lärarens instruktioner eller planering enligt elevhandledaren.

Av intervju med rektorn framgår att för en elev som får all sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen är det inte elevens ordinarie ämneslärare som kommer upp till "Lilla gruppen" utan andra ämneslärare, förutom i ämnet engelska där det är elevens ordinarie ämneslärare som kommer. Rektorn var inte medveten om att ingen ordinarie lärare i de samhällsorienterade ämnena besöker en av eleverna i den särskilda undervisningsgruppen.

Enskild undervisning

Av informationsinhämtningen inför Skolinspektionens tillsynsbesök, dokumentstudier och av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det på skolan förekommer att enskild undervisning i bland annat ämnena svenska och matematik bedrivs av en person som är anställd som elevhandledare. Det framkommer därtill av nämnda intervjuer att elevhandledaren i praktiken inte ger undervisning under skoldagen utan endast spenderar tid och finns där som ett vuxenstöd. Vidare framkommer

att det inte finns någon lärare som ansvarar för den undervisningen som den enskilda undervisningen ska omfatta.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår även att en legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. Detsamma gäller en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 2 kap. 13 § tredje stycket och den som bedriver undervisning i fall som avses i 17 § och 18 § andra stycket 1–3. (2 kap. 15 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. (5 kap. 2 § skolförordningen)

Av förarbeten till skollagen framgår att utgångspunkten för att en aktivitet ska klassas som undervisning är att en lärare måste ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. (prop. 2009/10:165, s. 633)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i skolans särskilda undervisningsgrupp (Lilla gruppen) och i förekommande fall även undervisning som bedrivs enskilt inte bedrivs under ledning av lärare i skollagens mening och därför inte lever upp till författningarnas krav.

Utredningen visar att undervisningen för de elever som får all sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen (Lilla gruppen) och i förekommande fall undervisningen som bedrivs enskilt inte bedrivs av lärare som är ansvariga för undervisningen. I stället genomförs undervisningen huvudsakligen av personal som inte är lärare. I denna del bedömer Skolinspektionen att rektorns uppgifter om hur undervisningen i den särskilda undervisningsgruppen bedrivs inte stämmer överens med de uppgifter som Skolinspektionen tagit del av i intervjuer med elevhandledare som uppges vara ansvariga för eller bedriva undervisningen. Eftersom det i den särskilda undervisningsgruppen inte finns någon lärare som bedriver undervisning gör Skolinspektionen

bedömningen att det i undervisningsgruppen inte bedrivs undervisning under ledning av lärare.

Tillsynen visar därtill att ingen lärare på skolan har ett uttalat ansvar för undervisningen som ska bedrivas enskilt i bland annat ämnena svenska och matematik och undervisning i de samhällsorienterande ämnena för en elev i den särskilda undervisningsgruppen, vilket leder till att ingen på skolan, varken rektorn eller lärare, tar ansvar för att eleverna ges undervisning i de ämnen som eleverna ska ha undervisning. Oklarheten om vem som ansvarar för undervisningen innebär också att ingen lärare ansvarar för att följa upp elevernas kunskapsutveckling, säkerställa att eleverna utvecklas mot målen och se till att bedömning och betygssättning genomförs.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av informationsinhämtningen och av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det finns elever på skolan som har behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det. Det framgår samtidigt att rektorn och huvudmannen har lämnat motstridiga uppgifter kring hur många elever som avses och att det därför är oklart i vilken mån elever har behov av studiehandledning på modersmålet utan att få det behovet tillgodosett.

Av information från huvudmannen som inkom till Skolinspektionen den 28 januari 2025 framgår att det finns 103 elever på skolan som ges studiehandledning på modersmålet i språken arabiska, ryska, somaliska, tigrini och ukrainska. I informationsinhämtningen har huvudmannen därtill uppgett att det finns 13 elever som inte får studiehandledning på modersmålet trots att de har rätt till det, varav 6 elever som har språket polska som modersmål och 7 elever som har språket kurmanji (kurdisk dialekt) som modersmål.

Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att det är lärare som, i egenskap av elevers mentorer, ska identifiera behovet av studiehandledning och skicka in ansökan om det till skolförvaltningen som därefter ansvarar för att rekrytera modersmålslärare som ska ge eleverna studiehandledning. Av intervju med elevhälsan framgår att skolan under ett antal år försökt hitta en studiehandledare i språket polska men att det inte har gått.

På Skolinspektionens begäran har rektorn efter tillsynsbesöket inkommit med en specifikation över vilka elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det och i vilka språk det avser. Av listan framgår att det är 14 elever, varav 5 elever som har polska som modersmål

och 9 elever som har kurdiska som modersmål men där skolan inte vet vilken kurdisk dialekt elevernas modersmål avser.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 3 kap. 12 c § skollagen, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet. (3 kap. 12 i § skollagen)

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Vidare framgår att en elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med studiehandledning på modersmålet. Tillsynen visar att det finns elever på skolan som är i behov av studiehandledning på modersmålet i kurdiska och polska men som inte ges det. Det har i ärendet framkommit olika uppgifter om hur många elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet och som inte får det. Uppgifterna är dock samstämmiga i att det är elever i behov av studiehandledning på polska och kurdiska som inte får det.

Elevers rätt till studiehandledning på modersmålet kan ha olika rättslig grund. Nyanlända elever som mottagits i skolväsendet på högstadiet presumeras vara i behov av studiehandledning på modersmålet och ska ges detta om det inte är uppenbart obehövligt. För andra elever med ett annat modersmål än svenska ska studiehandledning på modersmålet ges om eleven behöver det.

För den enskilda eleven kan studiehandledning på modersmålet göra det möjligt för eleven att nå betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppnås i ett eller flera ämnen även om eleven inte klarar att följa

undervisningen på svenska. Att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte erbjuds detta innebär att alla elever inte ges samma möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas.

Redan vid Skolinspektionens tidigare beslut avseende Stenhammarskolan (beslut den 10 februari 2023, beslut den 28 mars 2023 och uppföljningsbeslut den 14 november 2023) konstaterades brister i skolans arbete med att erbjuda studiehandledning på modersmålet. Att det återigen föreligger brister i detta område är allvarligt och leder till att elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte får det stöd som de är i behov av och har rätt till.

Individuella studieplaner för nyanlända elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det finns flera nyanlända elever på Stenhammarskolan som har tagits emot i skolväsendet i högstadiet. Av intervju med rektorn framgår att skolan inte har upprättat individuella studieplaner för någon av de nyanlända eleverna. Av intervju med elevhälsan framgår vidare att flera av dessa elever har varit placerade på skolan i över två månader.

Under tillsynsbesöket har Skolinspektionen fått ta del av en lista över vilka nyanlända elever som tagits emot inom skolväsendet i högstadiet och vilket datum de skrivits in på skolan. Av listan framgår att det är fem elever varav en elev i årskurs 7, en elev i årskurs 8 och tre elever i årskurs 9.

Av intervjuer med elevhälsan och lärare i högstadiet framgår att två av eleverna på ovanstående lista inte är nyanlända utan har varit i Sverige i mer än 4 år, däremot framkommer att det finns ytterligare en elev i årskurs 8 som är nyanländ i Sverige.

Av intervju med rektorn framgår att orsaken till att rektorn inte sett till att det upprättats individuella studieplaner för någon nyanländ elev är bristande rutiner vad gäller mottagande av nyanlända elever och att rektorn inte informerats om att skolan har nyanlända elever som har tagits emot i högstadiet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att med nyanländ avses den som

1. har varit bosatt utomlands,
2. nu är bosatt i landet, och

3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 §. (3 kap. 12 a § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att det för en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 3 kap. 12 c §, ska upprättas en individuell studieplan senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån de bedömningar som görs av elevens ämneskunskaper. (3 kap. 12 g § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att upprätta individuella studieplaner för nyanlända elever som mottagits i högstadiet. Av utredningen framgår att det finns nyanlända elever som mottagits i högstadiet på skolan. Det har dock framkommit olika uppgifter om hur många elever det rör sig om. Skolinspektionen har inte kunnat ta del av några individuella studieplaner för dessa elever och rektorn har uppgett att några individuella studieplaner inte upprättats för eleverna. Stenhammarskolan lever därför inte upp till författningarnas krav i denna del.

En grundförutsättning för att individuella studieplaner ska kunna upprättas är att rektorn har kännedom om vilka elever som är nyanlända och som har mottagits i högstadiet. Det är därför viktigt att rektorn säkerställer att hen har uppdaterad information i den delen för att skolan ska kunna fullgöra sin skyldighet att upprätta individuella studieplaner för dessa elever.

Redan i Skolinspektionens tidigare beslut om Stenhammarskolan (beslut den 28 mars 2023) konstaterades brister i skolans arbete med upprättande av individuella studieplaner. I uppföljningsbeslut den 14 november 2023 bedömde Skolinspektionen bristen vara åtgärdad. Att det återigen föreligger brister inom detta område är allvarligt och ger berörda elever sämre förutsättningar att bli behöriga till gymnasieskolans nationella program.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning för elever med upprepad eller längre frånvaro

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det finns flera elever med upprepad eller längre frånvaro där rektorn inte sett till det startats frånvaroutredningar trots att personalen anser att dessa elevers frånvaro behöver utredas och frånvaroutredning inte anses obehövlig.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att en elevs frånvaro över 20 procent på en månad utgör en upprepad eller längre frånvaro som ska leda till att en utredning kring elevens frånvaro startas på skolan, om det inte är obehövligt. Obehövligt att starta en frånvaroutredning uppges vara om eleven exempelvis har ett känt sjukdomstillstånd. Av intervju med lärare framgår vidare att särskilda mönster i en elevs frånvaro även kan leda till att skolan startar en frånvaroutredning, även om frånvaron inte är över 20 procent. Av intervju med elevhälsan framgår att en frånvaroutredning även kan inledas för en elev som har en frånvaro understigande 20 procent om eleven har ströfrånvaro. Av intervju med elevhälsan framgår att det på skolan finns många elever med hög frånvaro och att frånvaron är högre bland elever i högstadiet. Elevhälsans representanter uppger att det finns över 100 elever som har mer än 20 procent frånvaro varje månad.

Skolinspektionen har inför tillsynsbesöket fått ta del av Stenhammarskolans elevers frånvarostatistik. Av frånvarostatistiken framgår att det i förskoleklasserna finns 5 elever som från terminsstart i augusti 2024 till mitten av februari 2025 har en frånvaro mellan 29,1 och 90,4 procent. Därtill finns det en elev i förskoleklass vars frånvaro under samma period uppgår till 19,5 procent. Av intervju med elevhälsan framgår att frånvaroutredningar inte har startats för någon av dessa 6 elever. Av intervju med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att personalen anser att 3 av dessa elevers frånvaro behöver utredas och frånvaroutredning inte anses obehövlig. Beträffande resterande 3 elever saknar den intervjuade personalen insikt kring eleverna för att kunna uttala sig om frånvaroutredning för de eleverna är obehövlig eller inte.

Enligt frånvarostatistiken från läsåret 23/24 samt höstterminen 2024 finns det 42 elever i årskurs 1-9 vars frånvaro överstigit 20 procent under antingen både läsåret 23/24 och höstterminen 2024 eller bara avseende en av de perioderna. Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att för 9 av eleverna har frånvaroutredningar startats för ytterligare 6 elever anses frånvaroutredning vara obehövlig. Av de 42 eleverna återstår därmed 27 elever som inte någon frånvaroutredning har startats för enligt intervju med elevhälsan. Av intervjuer med elevhälsan och lärare framgår att

personalen anser att för 10 av dessa 27 elever behöver frånvaroutredning startas och frånvaroutredning anses inte vara obehövlig. För de resterande 17 eleverna saknar den intervjuade personalen insikt kring eleverna för att kunna uttala sig om frånvaroutredning för de eleverna är obehövlig eller inte.

Under tillsynsbesöket får Skolinspektionens utredare ta del av tre frånvaroutredningar. Av intervju med rektorn framgår att rektorn anser att det finns brister i frånvaroutredningarna, att det exempelvis saknas åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro och utvärderingar av åtgärderna.

Av intervjuer med lärare framgår att de inte har förutsättningar att göra frånvaroutredningar. Lärarna anser att de inte har fått någon handledning i hur de ska dokumentera arbetet med frånvaro och att det har varit tekniska problem med frånvaroutredningssystemet under vårterminen 2025. Vidare framgår att lärarna anser att de inte har förutsättningar att följa skolans frånvarorutin främst på grund av tidsbrist och personalbrist. Av intervju med rektorn framgår att rektorn anser att skolan har varit tydlig med frånvarorutinen sedan höstterminen 2024 och att det inte borde finnas några oklarheter kopplat till rutinen. Rektorn uppger att de tekniska problem inte är grundorsaken till att lärare inte gör frånvaroutredningar utan grundorsaken är att arbetet med frånvaroutredningar leder till ökad arbetsbörda för lärarna som de inte har utrymme för. Av intervju med en representant från elevhälsan framgår att arbetet med att skriva frånvaroutredningar ingår i lärarnas arbetsuppgifter men att det i många fall inte görs i rätt omfattning och inte heller har gjorts under lång tid tillbaka. Anledningen till det är enligt representanten från elevhälsan främst tidsbrist hos lärarna.

Utredning för elever i skolans externa särskilda undervisningsgrupp (CAI) med upprepad eller längre frånvaro

Av intervju med rektorn framgår att hen saknar kännedom om vem det är som ansvarar för frånvaroutredningsarbetet för Stenhammarskolans elever som är placerade i CAI. Av intervju med elevhälsan framgår att elevhälsans uppfattning är att det är lärarna i CAI som ansvarar för att vid behov starta frånvaroutredningar för eleverna i CAI. Av intervju med en lärare i CAI framgår att elevhälsans personal på Stenhammarskolan inte är inblandad i arbetet med elevers frånvaro. Enligt läraren har personalen i CAI utarbetat ett eget arbetssätt och en egen mall som de använder för frånvaroutredningar. De använder sig inte av rutinen som gäller för personalen på Stenhammarskolan. Läraren uppger att personalen i CAI aldrig ger återkoppling till rektorn eller huvudmannen om frånvaroutredningar. Enligt läraren finns det frånvaroutredningar för fyra av eleverna i CAI. Enligt läraren finns det dock inte någon

frånvaroutredning för en elev som under läsåret 23/24 hade 62,9 procent frånvaro och under höstterminen 2024 hade 89,2 procent frånvaro enligt frånvarostatistiken, detta trots att personalen i CAI inte anser sig ha full koll på eleven då eleven är helt frånvarande från skolan och läraren inte sett eleven på ett år. Läraren uppger att hen inte vet om rektorn känner till att eleven är i princip helt frånvarande från skolan.

Anmäla till huvudmannen när en frånvaroutredning har inletts

Av intervju med rektorn framgår att rutinen att informera huvudmannen när skolan startar en frånvaroutredning aldrig har funnits. Rektorn uppger att hen saknar insikt i att huvudmannen ska informeras när en utredning om en elevs frånvaro har inletts.

Rättslig reglering

Utredning för elever med upprepad eller längre frånvaro

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. (7 kap. 19 a § första stycket skollagen)

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång. (7 kap. 22 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras. (prop. 2017/18:182, s. 56–62)

Anmäla till huvudmannen när en frånvaroutredning har inletts

Av skollagen framgår vidare att när en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § tredje stycket skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete med att utreda upprepad eller längre frånvaro samt att informera huvudmannen när en frånvaroutredning har inletts.

Av utredningen framgår att elever som har över 20 procent frånvaro bedöms ha en upprepad eller längre frånvaro som innebär att frånvaron ska utredas. Trots det bekräftar samtlig intervjuade personalgrupper att det finns ett stort antal elever som har en frånvaro över 20 procent över en längre tid vars frånvaro inte utretts. I majoriteten av dessa fall framgår av utredningen att det finns en bred uppfattning om att elevernas frånvaro borde ha utretts och i den återstående delen har Skolinspektionen inte kunnat få svar på huruvida underlåtenheten att utreda elevernas frånvaro har berott på det bedömts vara obehövligt. Skolinspektionen bedömer därför att verksamheten vid Stenhammarskolan inte lever upp till författningarnas krav avseende att skyndsamt utreda elevers frånvaro. Utöver att utredningar av frånvaro inte inleds framgår även av de frånvaroutredningar Skolinspektionen fått ta del av att det saknas konkreta åtgärder för att komma tillrätta med frånvaron vilket även rektorn bekräftar. Det innebär att de utredningar som Skolinspektionen har tagit del av inte heller lever upp till författningarnas krav.

Av utredningen i ärendet framgår vidare att rektorn inte informerar huvudmannen när en utredning av frånvaron startats för en elev. Inte heller i denna del lever verksamheten upp till författningarnas krav.

Rektorn har ett uttryckligt ansvar enligt skollagen i arbetet med frånvaro. Det är rektorn som ska se till att frånvaroutredningar startas för elever med omfattande eller längre frånvaro. Det är också rektorn som ska meddela huvudmannen när frånvaroutredningar startats. För att arbetet med frånvaro ska fungera är det ytterst viktigt att rektorn tar ansvar för detta i alla delar. I det sammanhanget bör det också understrykas att rektorn har ett ansvar för frånvaroarbetet för alla elever som är inskrivna på skolenheten, oavsett om de får undervisning på skolan eller i en extern särskild undervisningsgrupp.

Att eleverna närvarar i skolan är en grundförutsättning för att de ska få tillgång till den utbildning de har rätt till och kunna tillgodogöra sig målen med utbildningen. Det är därför viktigt att tidigt upptäcka och ta en elevs frånvaro på allvar, ta reda på orsakerna bakom frånvaron och vidta adekvata åtgärder utifrån dessa orsaker är avgörande för att en elevs frånvaro inte ska eskalera och bli långvarig. En annan viktig del i frånvaroarbetet är att rektorn anmäler elevens frånvaro till huvudmannen, när en frånvaroutredning inleds. Om huvudmannen inte får kännedom om elevernas frånvaro kan huvudmannen inte fullfölja sina skyldigheter utifrån

sitt ansvar. Det gäller bland annat huvudmannens ansvar för att eleverna fullgör sin skolgång.

Skolinspektionens har tidigare bedömt att verksamheten vid Stenhammarskolan inte lever upp till författningarnas krav när det gäller arbetet med frånvaro (beslut den 10 februari 2023 och uppföljningsbeslut den 14 november 2023). Att det återigen föreligger brister inom området ser Skolinspektionen som mycket allvarligt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervju med lärare framgår att eleverna inte ges extra anpassningar i den omfattning som eleverna är i behov av. Enligt lärare har lärarna på skolan inte förutsättningar att ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av det. Det beror enligt lärarna på bristande personalresurser, att klasserna är stora och att det är många elever i behov av extra anpassningar. Enligt lärare finns det många nyanlända elever på skolan och antalet lärare på skolan är för få. Lärarna uppger att de har uppmärksammat skolledningen om att resurserna inte räcker med tanke på elevunderlaget på skolan, utan att få gehör. Lärarna uppger att de kan konsultera personal ur elevhälsan vid behov kring frågor om extra anpassningar men att elevhälsan inte är tillgängliga i lika hög grad som tidigare på grund av förändrat personalläge i elevhälsan. Vidare uppger lärarna att elevhälsan mest har fokus på eleverna i högstadiet och att eleverna i låg- och mellanstadiet inte är lika prioriterade.

Av intervju med rektorn framgår att lärarna endast delvis har förutsättningar att ge extra anpassningar till elever med behov av det. Enligt rektorn varierar det i vilken mån lärarna kan ge extra anpassningar beroende på omfattningen av de extra anpassningarna.

Av intervju med elevhälsan framgår att elevhälsans uppfattning är att de elever som lärare bedömt vara i behov av extra anpassningar ges sådana anpassningar. Enligt elevhälsan är representanter från elevhälsan involverade i lärarnas arbete med extra anpassningar genom att ha dialoger och mejlkontakt med lärare och genom att kontrollera i skolans digitala system vilka extra anpassningar elever bedömts ha behov av. Elevhälsans representanter kan dock endast handleda lärare kring extra anpassningar och blir mer inkopplade kring elever när det gäller insatser i form av särskilt stöd.

Anmälan till rektorn

Av informationsinhämtningen, intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det på skolan finns elever som inte är anmälda för behov av utredning kring särskilt stöd, trots att personalen på skolan befarar att eleverna, trots extra anpassningar, inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det framgår även att det är otydligt hur personalen ska anmäla och att det på skolan inte finns någon samsyn kring hur personalen anmäler till rektorn att en elev behöver få sitt behov av särskilt stöd utrett.

Av en lärarintervju framgår att lärare, på eget initiativ och utan förgående uppmaning från exempelvis rektorn, startar en utredning om elevens behov av särskilt stöd. Lärare gör det genom att göra en pedagogisk kartläggning som de därefter skickar till elevhälsan som utifrån kartläggningen gör en pedagogisk bedömning om eleven är i behov av åtgärdsprogram eller inte. Av en annan lärarintervju framgår att lärarna startar en utredning om särskilt stöd med hjälp av elevhälsan. Detta görs genom att läraren tar kontakt med en speciallärare i elevhälsan och informerar om elevens situation och sedan är det specialläraren som startar utredningen i skolans digitala system. När utredningen är startad är det sedan läraren som fyller i utredningen. På frågan hur lärare gör en anmälan till rektorn svarar lärarna att de inte gör anmälan till rektorn, de gör istället anmälan till en speciallärare genom muntlig kontakt. Lärarna berättar att de även kan anmäla till elevhälsan genom att fylla i en särskild blankett, som de kommer åt via veckobrevet från rektorn. Lärarna uppger dock att de tycker att det är otydligt hur de ska göra en anmälan till rektorn.

Av intervju med elevhälsan framgår att lärare inte gör någon anmälan till elevhälsans representanter eller rektorn. Enligt elevhälsans representanter är det inte tydligt hur lärarna ska göra en anmälan. Tidigare kunde lärare anmäla vid möten med elevhälsoteamet men så är det inte längre. Elevhälsans representanter uppger vidare att det vanligaste sättet elevhälsan blir varse om att en lärare befarar att en elev, trots extra anpassningar, inte kommer nå betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas är när de har bedömningstillfällen fyra gånger per läsår. Då kan elevhälsans representanter se vad lärarna fyllt i kring elevens måluppfyllelse i det digitala systemet.

Av intervjun med rektorn framgår att rektorn anser att det är otydligt när och hur lärare ska anmäla en elev till rektorn. Det förekommer att lärare anmäler per e-post och att det även finns ett dokument där lärare kan boka tid för att komma till möte med elevhälsan. På mötet med elevhälsan anmäler lärare muntligen att de befarar att en elev inte kommer att nå målen trots extra anpassningar. Rektorn uppger att det inte är en anmälan

att fylla i en elevs måluppfyllelse i skolans digitala system, det systemet är till för att synliggöra en elevs progression över tid inte för att anmäla behov av utredning kring särskilt stöd.

Skolinspektionen har, efter granskning av betygskataloger, slumpvis valt ut fem elever som har fått betyget F i ett eller flera ämnen under vårterminen och höstterminen 2024 och som inte finns med i skolans förteckning över elever som är anmälda för behov av särskilt stöd. Skolinspektionens utredare ställer frågor i intervju med lärare om eleverna har behov av utredas kring särskilt stöd. Lärarna bekräftar att dessa elevers behov av utredning av särskilt stöd inte har anmälts till rektorn men att det borde ha skett eftersom deras stödbehov behöver utredas då det kan befaras att de inte kommer att uppfylla betygskriterierna. Av intervju med elevhälsan framkommer att fyra av eleverna som Skolinspektionens utredare tar upp inte anmälda och beträffande två av dessa har elevhälsan insikt om eleverna och anser att dessa elever borde ha anmälts för utredning kring behov av särskilt stöd.

Utredning av elevens behov av särskilt stöd

Av informationsinhämtningen, intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det på skolan finns ett stort antal elever som inte fått sitt behov av utredning kring särskilt stöd utrett trots att eleverna har anmälts för behov av utredning, i flera fall redan så långt tillbaka i tiden som år 2022.

I informationsinhämtningen inför tillsynsbesöket har Skolinspektionen fått ta del av en förteckning över hur många och vilka elever som är anmälda för behov av utredning kring särskilt stöd. I förteckningen framgår att 212 av skolans 717 elever är anmälda för behov av utredning kring särskilt stöd. Av de 212 anmälda eleverna anges att 84 elevers utredningar om behov av särskilt stöd har genomförts och avslutats och för majoriteten av dessa 84 elever står att beslut har fattats om att upprätta åtgärdsprogram. Vid förteckningens upprättande finns det följaktligen 128 elever som väntar på att få sitt behov av särskilt stöd utrett. För en av de 128 eleverna som anmäldes i mars 2024 har utredning kring särskilt stöd ännu inte startats. För de resterande 127 eleverna, varav 66 elever som anmälts redan under år 2022 eller 2023, uppges att utredning kring särskilt stöd har startats men inte avslutats.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att samtliga intervjuade vet om att det är många elever som trots anmälan inte fått sitt behov av särskilt stöd utrett. De intervjuade uppger att utredningarna släpar efter, att utredningarna tar för lång tid och att det beror på att personalen i elevhälsan är för få och att de inte hinner med att utreda elevers behov i den takt som skulle behövas.

Av intervju med lärare framgår vidare att det saknas tydlighet och styrning från skolans ledning i arbetet med särskilt stöd och att dålig ekonomi har lett till minskade personalresurser på skolan. Lärarna uppger att en pedagogisk kartläggning och en pedagogisk bedömning oftast går relativt fort att genomföra men att det ofta tar lång tid för elevhälsan att utarbeta ett åtgärdsprogram.

Av intervju med elevhälsan framgår att arbetet med att genomföra pedagogiska kartläggningar läggs på lärare för att elevhälsans personal inte hinner göra det arbetet. Det är skolans speciallärare/specialpedagoger som utifrån de pedagogiska kartläggningarna fattar beslut om elever är i behov av särskilt stöd eller inte. Elevhälsans representanter uppger att de har en stor eftersläpning, de har inte hunnit utreda elevers behov av särskilt stöd i den takt som hade behövts. De uppger att de har försökt komma i kapp men inte hunnit med att göra alla utredningar som behöver göras. Utredningar har blivit liggande under lång tid. Många utredningar kring behov av särskilt stöd har fördröjts framför allt avseende elever på högstadiet.

Av intervju med rektorn framgår att skyndsamt utreda en elevs behov av särskilt stöd tolkas av rektorn som att elevens behov ska utredas inom ungefär en månad. Vidare framkommer att rektorn är medveten om att det finns många utredningar som har tagit väldigt lång tid att genomföra. En anledning till att utredningarna tar så lång tid kan enligt rektorn vara att lärare kan uppleva det svårt att kontakta elevens vårdnadshavare i utredningsarbetet för att de inte vill riskera att förstöra den goda kontakt som många lärare har med vårdnadshavare.

Åtgärdsprogram

Av dokumentstudier och av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att särskilt stöd inte ges i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram. Av intervju med lärare framgår att orsaken till att särskilt stöd inte ges i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram är personalbrist, svag styrning och bristande kommunikation med skolläddningen, en ansträngd arbetssituation samt att personal inte följer fattade beslut. Lärare uppger att det ofta tar lång tid för elevhälsan att komma i gång med åtgärderna när ett åtgärdsprogram utarbetats.

Av intervju med elevhälsan framgår att det på skolan har gjorts en stor omorganisation där antalet speciallärare/specialpedagoger har minskat i förhållande till antal elever. Det framgår vidare att det råder personalbrist i elevhälsan och att de är fyra speciallärare/specialpedagoger för hela skolan. Elevhälsan uppger att exempelvis elever i mellanstadiet som ska ges särskilt stöd i undervisningen i ämnet svenska som andraspråk inte alltid ges det på grund av att personal är frånvarande och vikarie inte sätts in.

Av intervju med rektorn framgår att elever som har åtgärdsprogram inte alltid får samtliga åtgärder som framgår av deras åtgärdsprogram. Rektorn uppger att skolan måste bli bättre på att skriva mer specifika åtgärder för att undvika att det blir missförstånd kring vilket behov av stöd som eleven har behov av och rätt till. Rektorn ger exempel på en elev i lågstadiet där rektorn anser att åtgärden i elevens åtgärdsprogram är för otydlig och där det finns en risk för misstolkningar och att eleven inte får det stöd som specialläraren har bedömt att eleven är i behov av. Elevens lärare uppger under lärarintervju att eleven i fråga inte får det stöd som framgår av elevens åtgärdsprogram och uppger att stödet har dragits in under vårterminen 2025 trots att stödet står som en åtgärd i elevens åtgärdsprogram och trots att behovet kvarstår.

Av dokumentstudier och av intervju med elevhälsan framgår att elevernas åtgärdsprogram inte alltid följs upp och utvärderas inom de tidsfrister som framgår av åtgärdsprogrammen. Det framgår att utvärdering inte har gjorts beträffande tre åtgärdsprogram som skulle ha utvärderats i november 2024 respektive januari 2025 och att dessa elever därmed inte har något aktuellt åtgärdsprogram. Beträffande en av dessa elever vet elevhälsan att elevens stödbehov kvarstår, beträffande övriga två har de inte tillräcklig insikt för att veta om elevernas stödbehov kvarstår. I intervju uppger rektorn att efter utvärdering av ett åtgärdsprogram ska skolan fatta beslut om att antingen upprätta ett nytt åtgärdsprogram eller beslut om att avsluta ett åtgärdsprogram.

Beslut om enskild undervisning och beslut om särskild undervisningsgrupp

Av informationsinhämtningen och av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att det finns elever som ges särskilt stöd i form av enskild undervisning utan att beslut om detta fattats av rektorn. I ett fall har eleven åtgärdsprogram som är beslutat av rektorn men det innefattar ingen åtgärd om enskild undervisning. I ett annat fall framgår enskild undervisning som en åtgärd i ett åtgärdsprogram som är som beslutat av en speciallärare.

Av dokumentstudier och av intervju med lärare i skolans externa särskilda undervisningsgrupp (CAI) framkommer att många elever i CAI inte undervisas i särskild undervisningsgrupp utan får enskild undervisning trots att beslut om enskild undervisning inte framgår i elevernas åtgärdsprogram eller i separat beslut. Av dokumentstudier framgår vidare att det beträffande många elever i CAI saknas beslut om särskild undervisningsgrupp trots att de har all sin schemalagda tid i CAI. I dessa elevers åtgärdsprogram framgår inte heller särskild undervisningsgrupp som åtgärd i åtgärdsprogrammen utan endast exempelvis anpassad studiegång som åtgärd. Att eleverna ingår i en särskild undervisningsgrupp nämns endast som en motivering till elevernas anpassade studiegång i åtgärdsprogrammen.

Beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen har tagit del av 8 åtgärdsprogram samt tillhörande beslut om anpassad studiegång avseende elever på skolan och i skolans externa undervisningsgrupp (CAI). Av besluten framgår vilka dagar och klockslag som respektive elev ska vara i skolan. Av besluten framgår inte omfattningen, det vill säga vilka ämnen som anpassats bort helt eller delvis eller omfattningen i tid. Inte heller framgår en individuell motivering till respektive avvikelse eller vilka avvägningar som gjorts för att eleven ska ha möjlighet att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Av flertalet elevers scheman framgår inte vilka ämnen eleverna läser vid de olika lektionstillfällena i skolan.

Rättslig reglering

Extra anpassningar

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 § skollagen, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen ska genomföras även på skolenhetsnivå och att ett sådant kvalitetsarbete genomförs ansvarar rektorn för. (4 kap. 3–4 §§ skollagen)

Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd och samverka för att göra skolan till en bra miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 22, 2.2 Kunskaper)

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. (Lgr 22, 2.8 Rektors ansvar)

Anmälan till rektorn och utredning av elevens behov av särskilt stöd

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § skollagen)

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Vidare framgår att samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges

1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §,
2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller
3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha

möjlighet att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. (3 kap. 10 § skollagen)

I ärenden, enligt skollagen, som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska vissa bestämmelser i förvaltningslagen tillämpas, däribland bestämmelser om dokumentation och motivering av beslut samt om underrättelse om beslutets innehåll och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen)

Beslut om enskild undervisning, särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång

Av skollagen framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. (3 kap. 11 § skollagen)

Vidare framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt i de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. (3 kap. 12 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att elever som behöver särskilt stöd för att nå målen också ges sådant stöd är centralt och arbetet med särskilt stöd är en viktig fråga som berör stora delar av den pedagogiska verksamheten i skolan. Samtidigt kan ett beslut om särskilt stöd innebära inskränkningar och förändringar i den enskilda elevens utbildning. Regeringen anser därför att det måste ställas höga krav på rättssäkerhet. Detta innebär att de beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram som fattas ska vara riktiga i sak och beskriva adekvata åtgärder. En förutsättning för detta är att besluten grundar sig på ett väl underbyggt och korrekt underlag. (prop. 2013/14:160 s. 25 ff)

Av förarbetena framgår även att om det särskilda stödet till en elev inte kan anpassas i rimlig grad kan rektorn som en sista utväg besluta att eleven ska få en anpassad studiegång. Den möjligheten kan exempelvis användas i situationer när andra stödåtgärder inte har gett resultat. Ett beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar skolan utan fullständig utbildning och utan behörighet till något eller flera av gymnasieskolans nationella program. Ett sådant beslut måste därför föregås av noggranna överväganden och det är viktigt att eleven och vårdnadshavaren får information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare. (prop. 2016/17:143 s. 38)

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete gällande extra anpassningar. Av tillsynen framgår att elever inte ges extra anpassningar utifrån elevernas individuella behov och att elever i vissa fall blir utan extra anpassningar på grund av att lärarna saknar förutsättningar att ge dessa. Av utredningen framgår visserligen att elevhälsan uppger att eleverna ges extra anpassningar, det framgår dock av intervjuer med lärare och rektorn att så inte är fallet. Mot bakgrund av att det huvudsakligen ankommer på lärarna att bedöma om en elev är i behov av extra anpassningar och att även se till att eleven ges extra anpassningar bedömer Skolinspektionen att alla elever inte ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Redan i Skolinspektionens tidigare beslut om Stenhammarskolan (beslut den 28 mars 2023 och uppföljningsbeslut den 14 november 2023) konstaterades brister i skolans arbete med extra anpassningar. Att det återigen föreligger brister i detta område är allvarligt och leder till sämre förutsättningar för elever att få de extra anpassningar som de är i behov av och har rätt till. Det påverkar också elevernas möjligheter att nå målen med utbildningen negativt.

Anmälan till rektorn

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga och omfattande brister i hela processen med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Tillsynen visar att det, trots föreläggande om åtgärder om kompetenshöjande insatser i tidigare beslut (beslut den 10 februari 2023 och uppföljningsbeslut den 14 november 2023), fortsatt är otydligt för lärare hur och när de ska anmäla elevers behov av utredning av särskilt stöd till rektorn. Av utredningen framgår att detta resulterar i att alla elevers behov av utredning om särskilt stöd inte anmäls till rektorn vilket i sin tur påverkar elevernas möjligheter att för sitt stödbehov utrett och tillgodosett. Verksamheten vid Stenhammarskolan lever således inte upp till författningarnas krav när det gäller att anmäla elevers behov av utredning och särskilt stöd till rektorn.

Utredning av elevens behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det finns många elever på skolan där skolan inte utreder elevernas behov av särskilt stöd, trots att eleverna har anmälts till rektorn eller identifierats av personal på skolan att vara i behov av utredning kring särskilt stöd.

Enligt förteckningen som Skolinspektionen fick ta del av inför tillsynsbesöket framgår det att det, vid tiden för förteckningens

upprättande, fanns 128 elever på skolan som väntar på att få sitt behov av särskilt stöd utrett. För en av dessa elever gjordes anmäldes redan i mars 2024 men utredning kring särskilt stöd har ännu inte startats. För de resterande 127 eleverna, varav 66 elever som anmälts redan under år 2022 eller 2023, har det uppgetts att utredning kring särskilt stöd har startats men inte avslutats trots att det i förekommande fall gått drygt två år sedan anmälan gjordes.

Skolinspektionen konstaterar att det som framgår av utredningen är att det finns ett stort antal elever vars utredningar om särskilt stöd startats och är pågående. Som framgår ovan har dessa utredningar i många fall pågått under en väldigt lång tid; i mer än hälften av fallen över ett års tid. Av skollagen framgår att rektorn, efter att en anmälan om behov av utredning om särskilt stöd inkommit, ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds. Det räcker alltså inte med att en utredning om särskilt stöd startas utan utredningen behöver drivas framåt, särskilt med tanke på att elevens stödbehov ska utredas skyndsamt. Även om utredningar om särskilt stöd kan ta olika lång tid beroende på utredningarnas komplexitet är det, utifrån vad som framkommit i ärendet, uppenbart att skälet till att många av de utredningar som påbörjats på Stenhammarskolan inte har färdigställts inte är kopplat till utredningarnas komplexitet utan snarare beror på bristande resurser och rutiner i verksamheten.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att verksamheten vid Stenhammarskolan inte lever upp till författningarnas krav när det gäller att utreda elevers behov av särskilt stöd. Att utredningar pågått under flera års tid utan att kunna avslutas riskerar att få mycket allvarliga konsekvenser för de elever som drabbas eftersom de i värsta fall riskerar att ha blivit utan det stöd som de har rätt till och behov av under flera års tid. Brister på detta område förelåg redan i tidigare beslut (beslut den 10 februari 2023, beslut den 28 mars 2023 och uppföljningsbeslut den 14 november 2023).

Åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i skolans arbete med åtgärdsprogram. Av utredningen framgår samstämmiga uppgifter från lärare, elevhälsan och rektorn att elever inte ges det särskilda stöd de har rätt till enligt deras respektive åtgärdsprogram. Därtill har skolan inte följt upp och utvärderat samtliga elevers åtgärdsprogram. Uppföljning och utvärdering är en integrerad del av åtgärdsprogrammet och om det inte sker är risken överhängande att eleven inte får adekvata stödinsatser. Verksamheten vid Stenhammarskolan lever således inte upp till författningarnas krav i denna del.

Beslut om enskild undervisning och beslut om särskild undervisningsgrupp

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller författningarnas krav kring beslut om enskild undervisning och beslut om särskild undervisningsgrupp. På skolan finns det flera elever som ges särskilt stöd i form av enskild undervisning respektive undervisning i särskild undervisningsgrupp utan att beslut om det har fattats av rektorn. Det framgår även att beslut om enskild undervisning i ett fall har fattats av annan än rektorn trots att sådant beslut endast får fattas av rektorn.

Beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen bedömer att det föreligger allvarliga brister avseende beslut om anpassad studiegång. Tillsynen visar att flera elever inte läser vissa ämnen, eller att undervisningstiden minskats i ämnen men att dessa avvikelser inte tydligt framgår av beslutet om anpassad studiegång. Det framgår inte heller alltid vilka överväganden som legat till grund för att ämnen anpassats bort för vissa elever.

Beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd eftersom det riskerar att leda till att eleven inte blir behörig till gymnasieskolans nationella program. Det är därför viktigt att det framgår av besluten om anpassad studiegång vilka ämnen som påverkas och i vilken utsträckning. Den anpassade studiegången ska i så stor utsträckning som möjligt utformas så att eleven får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Eftersom beslut om anpassad studiegång är en så pass ingripande åtgärd är det också nödvändigt att elever och vårdnadshavare är införstådda med allvaret i beslutet och de konsekvenser beslutet kan få. Vidare behöver besluten fattas och motiveras utifrån varje enskild elevs individuella behov för att det ska finnas en möjlighet för den berörda eleven och vårdnadshavare ska kunna ta ställning till beslutet och möjligheten att överklaga beslutet.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis konstaterar Skolinspektionen att det föreligger brister i hela stödprocessen från att ge extra anpassningar, anmälan, utredning, åtgärdsprogram, utvärdering av åtgärdsprogram, beslut om enskild undervisning, beslut om särskild undervisningsgrupp, beslut om anpassad studiegång till att ge elever särskilt stöd i enlighet med en elevs beslutade åtgärdsprogram. Att skolenheten inte arbetar med stödprocessen i enlighet med författningarnas krav påverkar elevernas möjlighet att nå målen med utbildningen. Tillsynen visar vidare att bristerna pågått under en längre tid och att brister i processen påpekats vid Skolinspektionens tidigare tillsynen utan att bristerna åtgärdats. Mot den bakgrunden bedömer

Skolinspektionen bristerna i skolans arbete med stöd som särskilt allvarliga.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen). Eftersom Flens kommuns verksamhet vid Stenhammarskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Flens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att de brister som påtalas i föreläggandet allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Denna bedömnings görs mot bakgrund av att bristerna avseende undervisning av behöriga och legitimerade lärare, undervisning under ledning av lärare, studieledning på modersmålet, individuella studieplaner för nyanlända elever, frånvaroutredningar, extra anpassningar och särskilt stöd var för sig är allvarliga och att de i många delar har pågått under en längre tid på Stenhammarskolan.

Bristerna gällande undervisning av behöriga och legitimerade lärare innebär att eleverna på Stenhammarskolan inte ges samma förutsättningar, inte tillförsäkras lika hög grad undervisning av god kvalitet och inte ges samma möjlighet uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas. Bristerna gällande att identifiera, utreda elever med upprepad eller längre frånvaro och vidta nödvändiga åtgärder för att öka elevernas närvaro innebär att det finns en överhängande risk att elevernas rätt till utbildning allvarligt rubbas. Ett fungerande frånvaroarbeta är grundläggande för en ökad närvaro i skolan vilket i sin tur är en förutsättning för goda studieresultat. Därutöver innebär bristerna avseende studiehandledning på modersmålet, individuella studieplaner för nyanlända elever, extra anpassningar och att anmäla, utreda, utarbeta åtgärdsprogram och utformningen av åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd att elever inte ges det stöd som de är i behov av och rätt till enligt skollagen, vilket i förlängningen påverkar elevernas möjligheter att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas.

En sammantagen bedömning av det antal brister som föreligger, bristernas omfattning, att vissa av dessa pågått under lång tid samt att de både var för sig och tillsammans påverkar elevernas möjlighet att nå målen gör att de

sammantaget allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Som framgår ovan är de påtalade bristerna allvarliga. Därtill konstaterar Skolinspektionen att bristerna i många fall är inom områden där Skolinspektionen tidigare meddelat förelägganden på grund av brister i verksamheten vid Stenhammarskolan vilka huvudmannen haft en skyldighet att åtgärda. Eftersom en viss tid förslutit sedan Skolinspektionens senaste beslut avseende Stenhammarskolan (den 14 november 2023) går det inte att med säkerhet slå fast att bristerna i alla aktuella delar pågått sedan dess. Oaktat detta är det dock tydligt att det i många delar föreligger omfattande brister inom samma områden som det tidigare konstaterats brister vid Stenhammarskolan och att Flens kommun, i vart fall inte långsiktigt förmått avhjälpa bristerna. Mot den bakgrunden samt med beaktande av omfattningen av de påtalade bristerna bedömer Skolinspektionen att bristerna allvarligt rubbar förutsättningarna för verksamheten och således utgör ett allvarligt missförhållande.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 1 500 000 kronor.

X Sofie Lindén

Beslutsfattare

Signerat av: Sofie Lindén

X Julia Eklund

Föredragande

Signerat av: Julia Eklund

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Allan Westerdahl, regionjurist Arvid Brogren och utredaren Anna Åhman Lundberg medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.